19/11/2018

“Είμαι ο Άγιος Ζαχαρίας και είναι το σπίτι μου”

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Μεγάρων και Σαλαμίνος

Η Ενωμένη Ρωμιοσύνη (Ε.Ρω.) μάς πληροφορεί ότι **στην κεντρική πλατεία της Ελευσίνας και σε κοντινή απόσταση** από τον αρχαιολογικό χώρο της πόλης, **βρίσκεται ο ιερός ναός του Προφήτη Ζαχαρία**. Είναι ένας μικρού μεγέθους μεταβυζαντινός ναός, χτισμένος πάνω στα θεμέλια παλαιότερου ομώνυμου πρωτοχριστιανικού ναού του 5ου αι. μ.Χ.

Ένα ταπεινό κόσμημα της μεταβυζαντινής εποχής που κάνει αισθητή την παρουσία του, παρόλη την απλότητα του. Ανάμεσα στα δέντρα της αυλής του ναού, ο προσκυνητής συναντάει απομεινάρια από τους κίονες και ερείπια του πρωτοχριστιανικού ναού, πάνω στον οποίο ανεγέρθηκε το μεταβυζαντινό εκκλησάκι το οποίο στη σημερινή μορφή του είναι μία μονόχωρη καμαροσκέπαστη βασιλική.

Από τα μέσα μέχρι τα τέλη του 19^{ου} αιώνα, στεγάστηκε στο χώρο αυτό Δημοτικό Σχολείο Αρρένων. **Η επαναλειτουργία του ναού οφείλεται σε τρεις μαθητές του σχολείου,** οι οποίοι έγιναν κοινωνοί του ίδιου θαύματος. Είδαν και οι τρεις τους για τρία συνεχόμενα βράδια το ίδιο όνειρο: **≪Είδαν στην αυλή του σχολείου έναν ιερέα που κρατούσε στα χέρια του το Ευαγγέλιο. Τους είπε πως είναι ο Άγιος Ζαχαρίας και πως ήτανε το σπίτι του≫.**

Από τότε, χάρις στη μαρτυρία τους, ξεκίνησε πάλι να λειτουργεί ο ναός αφιερωμένος στον Προφήτη Ζαχαρία.

Το 1882 η αρχαιολογική Εταιρεία των Αθηνών κάνει ανασκαφή στο δάπεδο του ναού ≪το μεγάλο ελευσινιακό ανάγλυφο≫, αναθηματικό αφιέρωμα των μέσων του 5ου αι. π.Χ. που αναπαριστά την αποστολή του Τριπτόλεμου. Η θεά Δήμητρα παραδίδει στον έφηβο Τριπτόλεμο τα πρώτα στάχυα σιταριού, ενώ η Περσεφόνη τοποθετεί στεφάνι στο κεφάλι του. Το ανάγλυφο αυτό σήμερα βρίσκεται στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο της Αθήνας.

Το 1928 αποκαλύφθηκε ο πρωτοχριστιανικός ναός από την ανασκαφή που έκανε ο Κωνσταντίνος Κουρουνιώτης. Ήταν μία τρίκλιτη βασιλική με ημικυκλική αψίδα, 15,70μ. μήκους x 15.40μ. πλάτους, με δύο κιονοστοιχίες αποτελούμενες από πέντε κίονες. Εκτός από τον κυρίως ναό, ο οποίος διέθετε δύο διαδοχικούς νάρθηκες, η αρχαιολογική σκαπάνη αποκάλυψε επίσης ένα τετράγωνο βαπτιστήριο πρόσκτιστο στη βορειοδυτική πλευρά και στο κέντρο του υπάρχει σταυροειδής κολυμβήθρα χτισμένη με πλίνθους που φέρουν επένδυση από μαρμάρινες πλάκες, ενώ σώθηκε και επιγραφή που αναφέρει ως κτήτορα του βαπτιστηρίου τον “Αρτεμίσιο”.

Ο τύπος αυτός του βαπτιστηρίου μοιάζει με ανάλογα κτίσματα της Μικράς Ασίας και θεωρείται ότι φανερώνει την ύπαρξη σχέσεων μεταξύ της χριστιανικής κοινότητας της Ελευσίνας με άλλα χριστιανικά κέντρα. Στη βόρεια πλευρά του αρχικού ναού και ανατολικά του βαπτιστηρίου εντοπίστηκαν δύο συνεχόμενοι χώροι που ταυτίζονται ως αποδυτήριο και φωτιστήριο.

Το Ιερό Βήμα του σημερινού ναού βρίσκεται στην ίδια θέση μ’ αυτό της παλαιοχριστιανικής βασιλικής. Στην ανατολική πλευρά του μεσαίου κλίτους του ναού του 5ου αι. ανεγέρθηκε το μεταβυζαντινό εκκλησάκι. Αποτελεί μία μικρού μεγέθους μονόχωρη καμαροσκέπαστη βασιλική. Πάνω από την είσοδο βρίσκεται ψηφιδωτό του Αγίου Ζαχαρία, ενώ ψηλότερα υψώνεται μεταγενέστερο μικρό κωδωνοστάσιο, που καταλήγει σε σταυρό. Στο βόρειο τοίχο διακρίνεται μια τετοιχισμένη τοξωτή θύρα, όπως και στο νότιο, στον οποίο δεσπόζει η ψηφιδωτή εικόνα της Υπεραγίας Θεοτόκου . Στην τοιχοποιία του έχουν ενταχθεί αρχιτεκτονικά μέλη και επιγραφές που προέρχονται από τον παρακείμενο αρχαιολογικό χώρο του ιερού των αρχαίων ελευσίνιων μυστηρίων. Το Ιερό Βήμα χωρίζεται από τον κυρίως ναό με ξυλόγλυπτο τέμπλο. Στο εσωτερικό του ναού σήμερα έχουν προστεθεί αγιογραφίες της νεότερης εποχής καθώς και η Ιερή εικόνα του Αγίου Ζαχαρία, χρονολογίας 1912.

Ο ναός πανηγυρίζει στις 5 Σεπτεμβρίου.

ΠΗΓΗ: enromiosini.gr των πηγών: Βίκυ Παπαϊωάννου, φιλόλογος, Βικιπαιδεία